

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 894/2025
30.01.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Јасмине Симовић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији су пуномоћници Ивана Перовић Семеновић и Гордана Петровић Ђурђевић адвокати из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Јован Продановић адвокат из ..., ради издржавања супружника, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 417/24 од 11.09.2024. године, у седници одржаној дана 30.01.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж2 417/24 од 11.09.2024. године у другом ставу изреке и у том делу предмет **враћа** другостепеном суду на поновни поступак.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 417/24 од 11.09.2024. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиље и туженог и потврђена пресуда Основног суда у Панчеву П2 741/23 од 14.05.2024. године у првом и трећем ставу изреке којима је обавезан тужени да на име издржавања тужиље плаћа месечно износ од 10.000,00 динара за период од 21.02.2021. године до 13.12.2021. године, и то сваког првог до петог у месецу за текући месец, с тим да све доспеле износе плати са законском затезном каматом почев од дана доспећа сваке рате па до коначне исплате и одлучено да свака странка сноси своје трошкове. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Панчеву П2 741/23 од 14.05.2024. године у другом ставу изреке тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужиља тражила да се тужени обавезе да јој на име супружничког издржавања плаћа месечно износ од 10.000,00 динара за период од 14.12.2021. године до 03.10.2022. године, од првог до петог у месецу за текући месец, с тим да доспеле износе плати са законском затезном каматом почев од дана допећа сваке рате па до коначне исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, другог става изреке, тужиља је благовремено изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији на основу члана 403. став 2. тачка 1. и члана 408. ЗПП у вези члана 208. Породичног закона, Врховни суд је нашао да је тужилина ревизија основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, брачна заједница странака прекинута је током фебруара 2021. године. Тужилја се по престанку брачне заједнице са дететом (рођеним ... године) преселила у место ... и са родитељима, братом (рођеним ... године) и сестром (рођеном ... године) живела у кући која је власништво њеног стрица. У том домаћинству била је запослена само тужилина мајка, која је остваривала месечне приходе у износу од око 45.000,00 динара. Тужилја је након рођења детета добила помоћ од државе у износу од 108.000,00 динара. Пре рођења детета тужилја није радила, била је пријављена на евиденцији незапослених лица од 16.09.2019. године до 09.06.2020. године, а затим поново од 20.05.2021. године. Она је по струци ..., али није могла да нађе посао у својој струци у ближој околини, како би ускладила своје обавезе на послу са обавезом чувања детета. Запослила се 03.10.2022. године као ... у Тужени је у радном односу и остварује зараду у износу од око 70.000,00 динара месечно, има и додатне приходе од рада ван радног односа у износу од око 15.000,00 динара месечно. Стамбено је обезбеђен.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом члана 151. Породичног закона обавезао туженог да плаћа издржавање тужилји у износу од 10.000,00 динара месечно, почев од 14.12.2021. године (од навршене ... године живота детета) до 03.10.2022. године (дана заснивања радног односа тужилје). По ставновишту тог суда, тужилја је у означеном периоду била материјално необезбеђена, није остваривала приходе и није поседовала имовину, а са својом примарном породицом је становала у кући која је власништво трећег лица, и након протеча рока од годину дана по рођењу детета активно је тражила посао - пријавила се на евиденцију незапослених лица и учинила све што је било у њеној могућности да се запосли. С друге стране, по налажењу првостепеног суда, тужени је радно способан, остварује зараду и додатне приходе и стамбено је обезбеђен, због чега је у могућности да плаћа тужилји издржавање и за утужени период.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев у делу којим је тражено издржавање за период од 14.12.2021. године до 03.10.2022. године. По становишту тог суда, погрешно је примењен члан 151. Породичног закона јер тужилја није доказала своју неспособност за рад, а чињеница да је у означеном периоду била незапослена није довољна да би остварила право на издржавање од туженог, с обзиром да није доказала да је услед болести, инвалидности или било којих других разлога била неспособна да својим радом оствари средства за издржавање. С тим у вези, по налажењу другостепеног суда, пасиван однос тужилје у погледу стицања средстава за сопствено издржавање, радним неангажовањем, посебно имајући у виду да се ради о младој и здравој особи која је имала помоћ родитеља у чувању детета, искључује њено право на издржавање тако да би обавезивање туженог да је издржава за њега представљало очигледну неправду.

По оцени ревизијског суда, основани су наводи ревидента да је другостепени суд, иако је претходно оценио да је чињенично стање потпуно и правилно утврђено, исто изменио тако што је утврдио пасиван однос тужиље у проналажењу запослења и стицању средстава за сопствено издржавање, и тако учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 8. ЗПП јер је без одржане расправе другачије ценио тужиљин исказ на основу које је нижестепени суд утврдио да је тужиља предузела све што је било у њеној могућности да се запосли.

Из тог разлога, другостепена пресуда је укинута у делу којим је преиначена пресуда првостепеног суда и у том делу предмет враћен другостепеном суду на поновни поступак.

У поновном поступку другостепени суд ће оценити правилност и потпуност чињеничног стања које је утврдио првостепени суд, битног за правилну примену члана 151. Породичног закона. Према тој одредби, право на издржавање има супружник који нема довољно средстава за издржавање, а уз тај услов потребно је да се кумулативно испуни један од два алтернативно постављених услова - да је неспособан за рад или да је незапослен. Тужиља у овом случају није неспособна за рад, али је у спорном периоду била незапослена. Незапосленост, као услов за остварење права на супружничко издржавање, треба да буде без кривице супружника који тражи издржавање. Супружник се може сматрати незапосленим ако без своје кривице не може да се запосли, при чему се тај услов цени у сваком конкретном случају, у контексту могућег запослења и његовог максималног ангажовања на проналажењу посла, имајући у виду све околности (стручну спрему супружника, удаљеност места његовог становања од места могућег запослења, потребу бриге о детету и друго). С тога је за правилну примену одредбе члана 151. став 1. Породичног закона заиста битна чињеница да ли се незапослена тужиља и на који начин анагажовала у проналажењу посла или другог извора прихода, а ту чињеницу је другостепени суд у овом спору другачије утврдио него првостепени суд, али је то учинио уз битну повреду одредаба парничног поступка и другачијом оценом тужиљиног исказа без одржавања расправе.

Следствено изложеном, на основу члана 415. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић